

gaardmændene fik en lignende Ret. Det er jo omtrent de samme Erstatningskrav, der er Tale om. Saabidt jeg husker, er den Paragraf i Lovforslaget, der omhandler disse Anliggender, noget nær enslydende med den tilsvarende Paragraf i Loven af 1861. Jeg kan heller ikke inoie, at der er Noget — ja, jeg vil ikke nøjes med at sige Ubilligt, men jeg vil end yderligere sige noget Uretferdigt mod Eierne i at forlange af dem en saadan Erstatningspligt ligeoverfor Husmænd, der sidde i Leievilkaar. Jeg kan ikke, som den ærede Ordfører for Flektallet udtalte, finde, at man i den Retning stader Eierne for meget. Sdet man gennem Erstatning til Leiehusmændene for udførte Forbedringer kommer dem til Hjælp, vil ogsaa Eierne blive bedre situerede. Ikke alene forbedres nemlig Eiendommen, men jeg tror ogsaa, at det altid vil fremkalde et bedre Forhold mellem Eier og Leier, og man skulde dog tro, at det var det, der var det Ønskeligste. Det er dog ikke Meningen, at det skal være Eierne, der skal lufre ved disse Forbedringer, som Leieren foretager paa Hus eller Lod. Og saa maa vi hyste: Hvad er det, Lovforslaget gaar ud paa? Der tales om Forbedringer udførte i Følge kontraktmæssigt Paalæg. Det er en Bestemmelse, som et Mindretal i Folkethinget har opstillet, og det er den samme, hvorom det fra det ærede 8de kongevalgte Medlem (Køjenørn) fremkomne Vædringsforslag dreier sig. Jeg kan ikke anse dette for nok; jeg tror, at det vil være rettest at gaa videre, saaledes som Lovforslaget foreslaar, og give Erstatning, selv om et slikt kontraktmæssigt Paalæg ikke er til Stede; thi vi maa huske paa, at dette Erstatningskrav tabes i Reglen, naar der er gaaet visse Aar, 10 eller 30 Aar, efter Forbedringens Størrelse, og under alle Omstændigheder vil Erstatningen blive nedsat i Forhold til den Nytte, som Leieren har havt af Forbedringen. Man maa da gaa ud fra, at Leieren selv ikke vil gaa hen og opføre noget Unyttigt, naar han risikerer, at han ingen Erstatning faar.

Med Henpyn til Opsigelsesfristen tror jeg ogsaa, at skal der komme et godt Forhold mellem Huseieren og Leieren, og skal den Husleier, som driver Jorden sidde vel i det, maa Opsigelsestiden udstrækkes; det har mindre at sige, om man sætter Grændsen ved 12 Aar, eller som et Mindretal i Folkethinget tidligere foreslog ved 10 Aar; hvad det kommer an paa er, at der kommer et mere stabilt Forhold til Stede. Det ligger i Sagens Natur, at Jorden bliver drevet fra Leierens Side paa en ganske anden Maade, naar hans Stilling bliver betrygget

paa denne langt bedre Maade. Det Modsatte: at han kan opsiges med et halvt Aars Varjel, kan kun gjøre hans Stilling usikker. Selv om der er et godt Forhold mellem Eier og Leier, og det er der jo heldigvis mange Steder, har han dog ingen juridisk Sikkerhed for, at han kan blive boende. Der kan komme Noget i Veien mellem ham og Eierne. Hans Stilling er og bliver juridisk usikker, og det kan ikke være Andet, end at det maa medføre Usikkerhed ved hele Loddens Vædrst, som man har i Leie. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa de andre Paragrafer i Lovforslaget; disse to ere jo Hovedparagraferne; men jeg skal tillade mig et Par Bemærkninger om det Vædringsforslag, der er stillet af det ærede 8de kongevalgte Medlem. Denne Vædring er jo enslydende med den, som foresloges af det ærede Mindretal i Folkethinget. Næst efter at takke det ærede Medlem for den Haandskræftning, der gives her, til mulig at ordne dette Forhold og til i alt Fald at gjøre Noget ved det, kan jeg ikke undlade at udtale, at jeg naturligvis ikke kan finde Forslaget fyldestgjørende nok — det er langt fra kan jeg sige til. Men idet jeg gaar ud fra, at det dog altid er et Stridt til at arbejde henimod bedre Tilstande, vil jeg for mit Vedkommende stemme for Vædringen og anbefale mine Meningsfæller her i Salen ligeledes at stemme derved. Naturligvis haaber jeg, at det ikke skal være den endelige Afgjorelse, men at det skal blive et Grundlag, hvorpaa der senere paa Sagens videre Gang kan arbejdes. Der er ingen Tvivl om, at Arbejderens og særlig den giste Vandarbejders Stilling og uheldige Livsvilkaar er et Spørgsmaal, som trænger paa, og som Lovgivningsmagten ikke kan Andet end tage fat paa, være sig om kortere eller længere Tid. Dette Lovforslag som vi behandle her i Dag, er et Stridt henimod at sikre Vandarbejderne en bedre økonomisk Selvstændighed, men jeg tror, at vi maa gaa videre end dette Lovforslag. Der vil komme Krav til Lovgivningsmagten om overhovedet at tage de jordløse Husmænds Stilling op til Overveielse. Jeg skal tillade mig at henlede ærede Medlemmers Opmærksomhed paa nogle Artikler, som have staaet for nogen Tid siden i Berlingske Tidende, og som have omhandlet Vandarbejderens Stilling i det Hele taget, baade hans økonomiske og moralske Stilling. Disse Artikler have interesseret mig i høi Grad, særlig fordi der gennem disse Artikler gik noget Andet, end man sædvanlig ser fremkomme. Sædvanlig hører man, at Stylden for de daarlige Forhold mellem Arbeidsgiver og Arbejder paa Landet næsten